

Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikalarının Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçlarına Etkisi

Programme the Politicis of the Education System Ec Applies to the General Aims of Social Science Lesson

Cengiz Alper ASLAN

G.Ü, Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Kırşehir-TÜRKİYE

A. Kürşat GÖKKAYA

G.Ü, Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Ankara-TÜRKİYE

ÖZET

Eğitim, toplumların temel taşlarının başında gelir. Bu temel ne kadar sağlam olursa toplum da o kadar güçlü olur. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de eğitimin daha etkili hale getirilmesi için gerek eğitim programlarında gerekse teknolojik donanım sağlanması yolunda, birçok çalışmalar yapılmış ve hala da yapılmaktadır. Özellikle eğitimimizin ilköğretim kademesindeki düzenlemeler diğer eğitim kademelerine temel oluşturduğundan dolayı büyük önem taşımaktadır. AB ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de eğitim çok önemlidir. Kültür aktarımımızı ve toplumsallaştırmayı eğitim yoluyla sağlarız. Bu bağlamda önümüzdeki yıllarda AB'ye girmemiz planlanmaktadır. AB'nin kuruluş amacı her ne kadar ekonomik gözükse de son günlerdeki faaliyet alanlarını devamını sürdürmek için eğitim alanına yönelmiştir. Sosyal bilgiler dersi bizim toplumumuzun özelliklerini, gelenek ve göreneklerini, kültürünü ve en önemlisi Türk vatandaşı olmanın ayrıcalıklarını ve özelliklerini verdiğimiz derslerden birisidir. AB ekonomik birlikten sonra üye ülkelerini ve aday ülkelerini Avrupa Vatandaşı konusunda bilgilendirmekte ve yetiştirilmesi için alt yapı oluşturmaktadır. Ülkemiz de eğitim sistemini bu boyuta taşımaktadır. Bu araştırmada amaç uygulamadaki sosyal bilgiler dersinin genel amaçlarının AB üyeliği sonrası nasıl etkileneceğinin tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Avrupa Birliği, eğitim, ilköğretim ve sosyal bilgiler

ABSTRACT

Education is the basis of a society. The more this basis is, the stronger the society is. In Turkey, as in the other countries a lot of things have been done and are still being done in both education curriculum and providing technological equipments in order to make

the education more efficient. Especially as the arrangements in our elementary education is the main level of all other education levels, it has a great importance.

Like in EC countries, education is also important in our country. We transfer our culture and socialize people by the help of education. In this concern, our membership in EC in the following years has been planned. Though the main goal of the EC seems economic, it has been orientated to the field of education. Social Science Lesson is perhaps the most important of all lessons in which we teach our society's characteristics, traditions and especially the privilege of being a Turkish citizen.

EC, after economic unity, has been informing its member countries and its candidate countries about European Citizenship and forming a background. Our country is carrying the education to this dimension. The aim of this research is to see how the goals of current social science lessons will change after the EC full membership.

Key words: European Union, education, primary education and social sciences

1. Giriş

Bilgi çağını yaşadığımız şu günlerde, yapılan çalışmaların sonucu ortaya çıkan bulgular ve deneyimler birikimi olan bilimi ve bilimin etkinlikleri sonucu ortaya çıkan teknolojiyi takip etmek gelişmenin ve ilerlemenin temelinde yatan asıl unsurları oluşturmaktadır. Bu; gelişmiş toplumlara bakıldığında açık bir şekilde görülmektedir.

Bilim ve teknolojideki yeni bilgilerin ortaya çıkışındaki hız, bilginin üretilmesinin, bilginin kullanılmasının ve bilgiyi üretenlerin yetiştirilmesinin ne derece önemli olduğunun göstergesidir. Yani bilim ve teknoloji kavramlarının eğitimle iç içe olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bakımdan bilim bir toplumda; yöntemiyle, kuramıyla, ürettikleriyle, bilim üretenleriyle ve aktaranlarıyla, buluşları ve bulgularıyla, teknolojiyle ulusal ve evrensel değerleriyle ve eğitim sistemiyle bütünleşerek büyüyebilir ve gelişebilir (Özoğlu, 1994).

Bugüne kadar Avrupa ve Kuzey Amerika'daki bir çok ülke ile Japonya yaratıcı bir yaklaşımla ülkelerindeki eğitimi gerçekleştirmelerinde başarılı çalışmalar yapmışlardır. Özellikle temel eğitimin çocukların beklenti ve isteklerini artırmasını, onların daha

kalıcı bilgi, beceri ve tutumlar kazanmalarını sağlaması için yoğun çabalar sarf etmişlerdir (Fidan ve Baykul, 1994).

1.1. Problem

Avrupa Birliği'nin (AB) kurumsal ve siyasi gelişim süreci, ikinci dünya savaşı sonrası kurulan yeni Avrupa düzenine dayanmaktadır. Birbiri ardına iki büyük savaş yaşayan Avrupa kıtasında 1945 sonrası barış ve istikrar ortamını sağlamak için ortaya atılan fikirlerden biri Avrupa bütünleşmesi idi. 1952'de Paris Anlaşması ile Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, 1957'de Roma Anlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu kurulmuştur. Bu topluluklar 1965 yılında birleşerek Avrupa Topluluğu (AT) adını almıştır (Baç,2003:4).

AB'nin kuruluş amaçlarında belirtilen ilk amaçlar esas itibari ile ekonomik nitelik taşır. Başka bir deyişle bölgede tek bir ekonomik sistem bir ekonomik birlik oluşturulacaktır. İkinci amaç ise siyasal bir nitelik taşır. Başka bir deyişle "Avrupa Birleşik Devletleri" kurulacaktır. Avrupa bütünleşmesi hukuk demokrasi ve insan haklarına saygı ilkelerine dayanarak sağlanır. bu da eğitim yolu ile gerçekleştirilebilir. (Dura ve Atik, 2000:26-27)

Batılılaşma projesi içinde Türkiye AT' ye 31 Temmuz 1959'da yaptığı ortaklık başvurusu ile AB üyelik sürecini başlatmıştır.

Türkiye, Avrupa ile entegrasyon sürecinde ilk somut adımı 1963'te imzaladığı Ankara anlaşması ile atmıştı. 1 Aralık 1964'te yürürlüğe giren bu anlaşma ile, Avrupa Birliği'nin (AB) yada o günkü adı ile Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) belirlediği yükümlülükleri yerine getirebilmesi durumunda, Türkiye ile tam üyelik müzakerelerine başlanabileceği öngörülmüştü. Böylelikle Türkiye'nin adaylığı ilan edilmiş ve Türkiye ortaklık statüsü kazanmıştı (Baydarol, 2002:17).

Türkiye'nin AB'ye ortaklık sürecinde gümrük birliği kararı alınmış ve 1 Ocak 1993'teki Katma protokol anlaşması ile yürürlüğe girmişti (Morgil,2003:104).

Aralık 2002 tarihinde Kopenhagen’de toplanan Avrupa birliği konseyi Türkiye’nin Avrupa birliği ile tam üyelik müzakerelerini başlatma talebini aralık 2004 tarihinde toplanacak Avrupa birliği konseyi toplantısında ele almayı kararlaştırmıştır.

Birliğin amacı; üye devletlerin politikalarının koordine edilmesi ve bütün üye devletler için geçerli ortak bir politikanın geliştirilmesi ile gerçekleştirilir. Bu da Üye devletlere bağlayıcı direktifler vermek suretiyle sağlanır. (Arsava,1990:95).

Avrupa birliği kültür politikası ulusal kültürlerin korunması ile aynı zamanda bir Avrupa ortak kültürünün geliştirilmesi arasındaki bir dengeye dayanmaktadır. Kültürlerin kaynaşmasından öncelikle kastedilen üye devletlerin ulusal kültürlerin gelişmesine katkıda bulunmak ulusal ve bölgesel farklılıklara saygı duyarken aynı zamanda ortak kültürel faydayı ön plana çıkartmaktır. Bunların gerçekleşebilmesi içinde ortak bir eğitim politikasının izlenmesi gerekmektedir. (Kabatepe, 2003:26)

Avrupa’nın bütünleşmesi sürecinden itibaren eğitim daima önemli bir yer tutmuştur. Bu durum 1957 roma anlaşması ve 1992 Maastricht anlaşması (126 ve 127. maddeleri) içinde yer bulmuştur. Eğitim alanında iş birliği için Avrupa topluluğu eylem programı olan Sokrates’in ilk aşaması mart 1995 de ikinci aşaması ise ocak 2000 de Avrupa Parlamentosu ve AB Bakanlar Konseyinin ortak kararı ile başlatılmıştır. Avrupa birliği eğitim ve gençlik programları birlik üyesi ve aday ülkeler için açıktır. Katılımcı ülkeler programa diğer üye ülkelerin uygulamaları uyum içinde yürütülmesi için gerekli önlemlerin alınması yanında programların ülke düzeyinde eş güdümünü sağlayacak ulusal ajansların oluşturulması ile yükümlüdür. Avrupa birliğinin eğitimde beklediği üye ve aday ülkelerin tamamında birbirinin aynısı programlar yürütülmesidir. (Kısakürek, 2003:9-12).

Avrupa Birliği özellikle 1980’lerden itibaren ekonomik ve siyasal konuların yanında eğitim konusuna da önem vermeye başlamış ve bununla ilgili birçok proje niteliğinde çalışma başlatmıştır. 1980’lerin başında FORCE (sürekli eğitim), PETRA (temel eğitim), COMETT (üniversite-iş dünyası işbirliği) ve EUROTECHNET (teknolojik yeniliklerle ilişkili niteliklerin yükseltilmesi) gibi projeler Avrupa Birliği’nce

uygulanmaya konan ilk programlardır. Bu programların sonuçlarının olumlu olması üzerine Avrupa Birliği bu tür projelerin devam etmesi kararını almış ve yukarıda belirtilen ilk programları “Sokrates ve Leonardo da Vinci” gibi yeni programlarla birleştirmeyi uygun görmüştür. İlk dönem uygulamaları 1995-1999 arasında gerçekleştirilen bu programların, 2000-2006 yıllarını kapsayan ikinci dönem uygulamaları şu anda yürütülmektedir. Türkiye 1995 Ekim’inde Lüksembourg’daki Türkiye-AB ortaklık konseyi toplantısında bu programlara katılımıyla ilgili olarak, komisyona öneri sunmuştur. AB Komisyonu, Türkiye’nin bu konularda yerine getirmesi gereken bazı temel şartlar belirlemiştir. Komisyonun 2000 raporunda, Türkiye’nin katılım sürecinin devam ettiğini ve bazı girişimlerde bulunduğu ve gelişmeler kaydettiğini belirtmekte fakat eğitim alanında yapması gereken noktalar olduğunu altını çizmektedir (Özdemir ve Akbaş,2002:65-67).

AB için eğitim çok önemlidir. Çünkü eğitim; gençlerin Avrupa Birliği’nde büyük payları olduğunu hissedebilecekleri ayrıcalıklı bir alandır (Brine,1995:152).

Genel eğitimin ideolojik terimleri ve kuramsal temelleri ulustan ulusa şaşırtıcı bir şekilde tek düzedir ve tek düze olmaktadır (Ramirez and Boli 1987:2-9).

Eğitim hem bilgi teorisidir hem de kadro teorisidir. Aynı zamanda toplumsallaştırmanın en önemli aracıdır (Meyer,1977).

Eğitim; sosyalleşmenin, vatandaş, milliyet ve ulusal kimlik yaratmanın başlıca aracıdır (Kamens,1988).

Avrupa birliği eğitim politikalarına Türkiye’den büyük katkı beklemektedir. Avrupa Birliği’nin beklentileri çerçevesinden bakıldığında belki de en önemli husus bütün üye ve aday devletlerden düzenlemekte oldukları eğitim programlarında bir Avrupa boyutunun oluşturulması beklentisidir. Avrupa birliği üye ve aday devletlerde eğitim sektöründe eğitim alanında Avrupa boyutunu oluşturmak ve yerleştirmek istemektedir. Avrupa birliği elbette Türkiye’nin de bu Avrupa boyutunu eğitim sistemi içine yerleştirmesi beklentisi içindedir. Türk eğitimcilerinden, Türk öğrencilerinden Avrupa boyutu için katkı sağlamasını beklemektedir. Türkiye’de yapılan araştırmalara göre

ülkemizin Avrupa birliğine üye olmasını isteyenlerin oranı %70-75'tir. Belki bu oran son zamanlarda daha da artmıştır. Aynı çerçevede Türkiye'de Avrupa birliğini bilenlerin oranına bakıldığında %4'ü aşmayan küçük bir oranla karşılaşıyoruz. Buradan çıkan sonuç Avrupa birliğini tanımadığımız gerçeğidir. Avrupa birliğinin üzerine ders kitaplarının hazırlanması ve Avrupa Birliği derslerinin ilköğretim ve ortaöğretim müfredatına alınması milli eğitim bakanlığından beklenilmektedir (Alkan, 2003:51-55).

İnsanların varoluşundan bu yana bilimsel ve teknolojik alanlardaki gelişmeler, her geçen gün hızla büyümektedir. Eğitimin amacı; bu gelişmeleri belirleyerek, temel amaçlar doğrultusunda gelişen eğitim sistemine bunu aktarmak ve yeni kuşaklar yetiştirmektir (Demirci,1993:156).

Birey ve toplum sosyal, ekonomik, politik ve kültürel bakımlardan sürekli bir değişim içinde, çeşitli ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Bireyin ihtiyaçları ile toplumun beklentileri arasındaki dengenin sağlanabilmesi insana gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırmakla mümkündür. Sosyal bilimlerin içinde yaşadığı topluma ahenkli uyumunu gerçekleştirecek bilgi, beceri ve tutum kazanma ihtiyacını karşılayacak amaçlara öncelik vermektedir. Günümüzde sosyal bilimlerin değişme, gelişme ve yenileşmenin bilimi olarak tanımlanmaktadır. Buna göre; sosyal bilimlerin değişmeye açık olması sosyal, kültürel, ekonomik ve politik incelemesi gerekmektedir (Koçak, 2002:133-162).

Eğitim sürecindeki en önemli öğretim kademelerinden birisi de ilköğretim olduğu için, bu çalışmaların yoğun olduğu kısımlardan birisidir. İlköğretim kademesinde kazanılan bilgi ve beceriler diğer öğretim kademelerinde kazandırılacak bilgi ve beceriler için temel oluşturmaktadır (Gürkan ve Gökçe,1999:17).

Amaç, toplumun boyutlarından biridir. Hatta en önemlilerindedir. Her toplum belli amaçları yaşatmak için vardır. Türk milli eğitim sisteminin en önemli sorunlarından biri amaçların saptanması ve saptanan amaçların gerçekleşme derecesi ile ilgilidir. Bu bağlamda amaçlarla sistemin öğeleri arasında ilişki vardır. Sistemin başarısı bu ilişkinin olumluluk düzeyi ile ilgilidir. (Teyfur, 1995: 461)

Bu bağlamda Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde eğitim ile ilgili istenen şartlar ve bunların sosyal bilgiler dersinin genel amaçlarına etkisi, eğitim sistemimizde yapılacak yenilikleri sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerini de alarak belirlemek Türkiye'deki eğitim açısından ve etkili Türk vatandaşını yetiştirmek açısından önem taşımaktadır. Bunun için İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçlarının yeniden belirlenip uyumunun sağlanması gerekmektedir.

2. Araştırmanın Amacı

Bu Araştırmanın Amacı;

Avrupa Birliğine uyum sürecinde istenen Eğitimle ilgili şartların gerçekleştirilirken Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçlarına etkisini tespit ederek, bununla ilgili önerileri sunmaktır.

Bu araştırmada şu sorulara cevap aranacaktır:

1. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi genel amaçlarında yer alan Vatandaşlık görevleri ve Sorumlulukları yönünden ne gibi etkisi olacaktır?
2. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi genel amaçlarında yer alan Toplumda İnsanların Birbiriyle olan ilişkileri yönünden ne gibi etkisi olacaktır?
3. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi genel amaçlarında yer alan Çevreyi, yurdu ve Dünyayı tanıma yönünden ne gibi etkisi olacaktır?
4. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi genel amaçlarında yer alan Ekonomik Yaşama Fikrini ve Yeteneklerini Geliştirmek yönünden ne gibi etkisi olacaktır?

3. Yöntem

Araştırmada betimleme-survey yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya yönelik çalışmalarda kullanılmaktadır.

4. Evren ve Örneklem

Evren; Araştırmanın evrenini Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı üniversitelerin eğitim fakülteleri, sosyal bilgiler öğretmenliği programı son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Örneklem; Gazi Üniversitesine bağlı Gazi Eğitim Fakültesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi ve Kastamonu Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı son sınıfında okuyan 257 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Araştırmada kullanılan ölçme aracının güvenilirlik tespiti için ön test uygulaması yapılmış, öğrenci anketinin güvenilirliğinin ve iç tutarlılığının yüksek olduğunu gösteren sonuçlar alınmıştır ($\alpha = 0.92$) (Aslan, 2004).

Hazırlanan anket Gazi Eğitim Fakültesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi ve Kastamonu Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı son sınıf öğrencilerine 2003-2004 eğitim öğretim yılında uygulanmıştır.

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan problemlere yönelik anket formları ile toplanan veriler gerekli istatistiksel çözümler için SPSS (Statistical Packet for Social Sciences) programından yararlanılmış ve betimsel istatistikler olan; (f) frekans, (%) yüzde ve (\bar{X}) aritmetik ortalama yöntemleri ile yorumlanmıştır (Karasar, 2003).

5. Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bulgular Tablo-1, Tablo-2 ve Tablo-3'te verilmiştir.

Tablo-1: Cinsiyetlere Göre Öğrencilerin Dağılımı

Veri Kaynağı	Öğrenci	
	f	%
Cinsiyet		
Erkek	131	51
Bayan	126	49
Toplam	257	100

Araştırmanın örnekleminde bulunan öğrencilerin cinsiyetlerine bakıldığında 131'inin (%51) erkek, 126'ının (%49) bayan olduğu görülmektedir.

Tablo-2: *Fakültelerine Göre Öğrencilerin Dağılımı*

Veri Kaynağı Fakülte	Öğrenci	
	f	%
Kırşehir Eğitim Fak.	83	32,3
Kastamonu Eğitim Fak.	79	30,7
Gazi Eğitim Fak.	95	37
Toplam	257	100

Fakültelere göre öğrencilerin dağılımlara bakıldığında 83'ünün (%32,3) Kırşehir Eğitim Fakültesi, 79'unun (%30,7) Kastamonu Eğitim Fakültesi ve öğrencilerinin 95'inin de (%37) Gazi Eğitim Fakültesinde olduğu görülmektedir.

Tablo-3: *Ailenin Aylık Gelirinin Öğrenci Görüşlerine Göre Dağılımı*

Veri Kaynağı Aylık Gelir	Öğrenci	
	f	%
250 milyon ve altı	34	13,2
250-500 milyon	97	37,7
500-750 milyon	71	27,6
750 milyon-1 milyar	32	12,6
1 milyar ve üzeri	23	8,9
Toplam	257	100

Öğrenci görüşlerine göre dağılıma bakıldığında 34'ünün (%13,2) 250 milyon ve altı, 97'sinin (%37,7) 250 ile 500 milyon, 71'inin (%27,6) 500-750 milyon, 32'sinin (%12,6) 750 milyon-1 milyar ve 23'ünün (%8,9) 1 milyar ve üzerinde aylık gelir sahibi olduğu görülmektedir.

Bu kısımda, Avrupa Birliğinin hedeflediği eğitim sisteminin Sosyal Bilgiler dersinin genel amaçlarına etkisine ilişkin öğrenci görüşleri ile ilgili bulgular verilmiştir ve Tablo-4'te gösterilmiştir.

Tablo-4: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçlarının Nasıl Etkileneceği İle İlgili Görüşleri

ANKET MADELERİ	Yanıt Seçenekleri										\bar{X}
	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Tamamen katlıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Ülkemizin AB'ye girmesi etkili bir Türk vatandaşı olarak yetişmemize katkı sağlayacaktır.	83	32,3	70	27,2	23	8,9	64	24,9	17	6,6	2,45
2. Türk milletinin dünya tarihindeki önemini kavrayarak milletimizin hedeflerini gerçekleştirmek için her fedakârlığı göze alabilecek bir karakter kazanırız.	72	28	89	34,6	43	16,7	34	13,2	19	7,4	2,37
3. Türkiye Cumhuriyetinin insan haklarına dayanan millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu öğreniriz.	44	17,1	73	28,4	24	9,3	89	34,6	27	10,5	2,92
4. Türk milletine, Türk bayrağına, Türk askerine ve ordusuna sevgi, saygı ve güven duygularını kuvvetlendiririz.	64	24,9	92	35,8	30	11,7	57	22,2	14	5,4	2,47
5. Türk milletinin zekâ ve kabiliyetini, çalışkanlığını ilim ve sanatseverliğini benimseriz. .	52	20,2	79	30,7	24	9,3	84	32,7	18	7	2,74
6. Milletimiz ve yurdumuz için canla başla hizmet etmeyi alışkanlık ve ilke hâline getiririz.	55	21,4	79	30,7	38	14,8	66	25,7	19	7,4	2,66
7. Tarihte milletimize ve insanlığa hizmet etmiş olan Atatürk ve arkadaşları gibi diğer Türk büyüklerini de tanır ve saygı duyarız.	72	28	85	33,1	23	8,9	51	19,8	26	10,1	2,50
8. Türk İnkılabının değerlerine bağlı ve bunları her zaman korumaya hazır, fedakâr birer Türk evladı olarak yetişiriz.	75	29,2	87	33,9	27	10,5	50	19,5	18	7	2,40

Tablo-4: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçlarının Nasıl Etkileneceği İle İlgili Görüşleri (Devamı)

ANKET MADELERİ	Yanıt Seçenekleri										\bar{X}
	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Tamamen katlıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
9. Atatürk'ün direktifleri uyarınca; "millî kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma" yolunda her türlü fedakârlıkta bulunma bilincini kazanırız.	56	21,8	62	24,1	30	11,7	81	31,5	28	10,9	2,84
10. Bugünü daha iyi değerlendirebilmeleri için geçmiş çağlardaki sosyal, ekonomik ve siyasî olayların neden ve sonuçlarını günümüzle kıyaslama yaparak düşünme yeteneğimizi geliştiririz.	46	17,9	58	22,6	41	16	83	32,3	29	11,3	2,95
11. Her yerde görev ve sorumluluk alabilecek hâlde gelir, aile bütünlüğüne bağlılık kazanırız.	77	30	79	30,7	33	12,8	50	19,5	18	7	2,42
12. Kanun kavramını benimser; kanunlara ve devlet otoritesine uyma alışkanlığını kazanırız.	33	12,8	49	19,1	40	15,6	97	37,7	38	14,8	3,21
13. Çevresindeki eski, yeni sanat ve kültür eserlerini, millî değerlerimizi tanıır; onları korumamızın gerektiğini öğreniriz.	48	18,7	60	23,3	28	10,9	91	35,4	30	11,7	2,97
14. İnsanların birbirlerine muhtaç olduklarını anlar, başkalarına yardım etmenin önemini takdir ederiz.	63	24,5	75	29,2	31	12,1	65	25,3	23	8,9	2,64
15. İnsanların karşılıklı hak ve sorumlulukları olduğunu bilir, farklı görüş ve inanışları, saygı ve hoşgörüyle karşılamak gerektiğini benimseriz.	32	12,5	29	11,3	31	12,1	104	40,5	61	23,7	3,51
16. Beraber çalışma, sorumluluk alma, yardımlaşma ve karar verme kurallarına uygun davranırız.	38	14,8	49	19,1	37	14,4	116	45,1	17	6,6	3,08

Tablo-4: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçlarının Nasıl Etkileneceği İle İlgili Görüşleri (Devamı)

ANKET MADELERİ	Yanıt Seçenekleri										\bar{X}
	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
17. Bütün çalışmalarımızı demokratik yaşayışın kurallarına göre düzenlemeyi öğreniriz.	24	9,3	37	14,4	35	13,6	116	45,1	45	17,5	3,46
18. Aile, okul ve toplum hayatının dayandığı temel ilkeleri ve topluluk hâlinde yaşamının zorunluluğunu kavrarız.	50	19,5	63	24,5	34	13,2	86	33,5	24	9,3	2,88
19. Trafik kurallarına uymayı alışkanlık hâline getiririz.	23	8,9	31	12,1	34	13,2	103	40,1	66	25,7	3,60
20. Yurdumuzun, dünya üzerindeki yerinin önemini kavrarız.	36	14	52	20,2	28	10,9	90	35	51	19,8	3,26
21. Türkiye'nin, komşu ülkeler ve diğer dünya ülkeleriyle olan ilişkileri hakkında genel bilgi kazanırız.	27	10,5	43	16,7	25	9,7	118	45,9	44	17,1	3,42
22. Türklerin geniş bir alanda yaşayan büyük bir millet olduğunu kavrarız.	62	24,1	52	20,2	32	12,5	81	31,5	30	11,7	2,86
23. Yurdun ekonomik kalkınmasında bilgili ve etkili birer vatandaş olarak yetişiriz.	32	12,5	35	13,6	54	21	96	37,4	40	15,6	3,29
24. Çevreyi korumanın günümüz ve gelecek yıllar için önemini kavrarız.	29	11,3	39	15,2	39	15,2	98	38,1	52	20,2	3,4
25. Yaşanabilir bir çevrenin temel insan hakk olduğunu kavrarız.	33	12,8	37	14,4	33	12,8	98	38,1	56	21,8	3,40
26. Çevrenin ekonomik değerleri ile millî kaynaklarımızı tanır ve koruruz.	38	14,8	53	21,6	39	15,2	91	35,4	36	14	3,12
27. Tutumlu olma ve plânlı çalışma alışkanlığın kazanırız.	33	12,8	53	20,6	39	15,2	92	35,8	40	15,6	3,19
28. Üretim, tüketim ve dağıtım ile ilgili temel bilgileri daha iyi öğreniriz.	27	10,5	35	13,6	38	14,8	112	43,6	45	17,5	3,43
29. İnsan topluluklarının yaşama şekillerini ve geçinme yollarını öğreniriz.	33	12,8	44	17,1	37	14,4	111	43,2	32	12,5	3,24

Tablo-4: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçlarının Nasıl Etkileneceği İle İlgili Görüşleri (Devamı)

ANKET MADELERİ	Yanıt Seçenekleri										\bar{X}
	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
30. Avrupa Birliğine üye olmamızı istiyorum.	57	22,2	37	14,4	57	22,2	57	22,2	49	19,1	3,00
31. Turizmin anlamını, özellikle yurdumuz için önemi kavrarız.	39	15,2	40	15,6	24	9,3	107	41,6	47	18,3	3,31
32. Nüfusun eğitime ve ekonomiye olan etkisini kavrarız.	29	11,3	41	16	36	14	94	36,6	57	22,2	3,42

Araştırmannın bu boyutunda “Avrupa Birliğinin hedeflediği eğitim sisteminin sosyal bilgiler dersinin genel amaçlarına etkisi” ile ilgili öğrenci görüşleri yer almıştır. Bu boyutta en yüksek düzeyde görüş bildiren ifade ($\bar{X}=3,60$) “Trafik kurallarına uymayı alışkanlık hâline getiririz” ifadesi olmuştur. Araştırmaya katılan eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin 23’ünün (%8,9)bu madde de “Hiç katılmıyorum. ” ifadesini kullanırken, 31’inin (%12,11) bu madde de “Katılmıyorum. ” ifadesinin, 34’ünün (%13,2) bu madde de “Kararsızım. ”

ifadesini, 103’ünün (%40,1) “Katılıyorum. ” ve 66’sında (%25,7) “Tamamen katılıyorum. ” ifadesini kullanmışlardır. Öğrencilerin yaklaşık olarak 2/3’si bu maddeye olumlu katkıda bulunacağını ifade etmişlerdir.

Bu boyutta en düşük düzeyde görüş bildiren ifade ($\bar{X}=2,37$) “Türk milletinin dünya tarihindeki önemini kavrayarak milletimizin hedeflerini gerçekleştirmek için her fedakârlığı göze alabilecek bir karakter kazanırız. ” ifadesi olmuştur. Araştırmaya katılan eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin 72’sinin (%28)bu madde de “Hiç katılmıyorum. ” ifadesini kullanırken, 89’unun (%34,6) bu madde de “Katılmıyorum. ” ifadesinin, 43’ünün (%16,7) bu madde de “Kararsızım. ” ifadesini, 34’ünün (%13,2) “Katılıyorum. ” ve 19’ununda (%7,4) “Tamamen katılıyorum. ” ifadesini kullanmışlardır. Öğrencilerin yaklaşık olarak 3/4’ü bu maddeye olumsuz katkıda bulunacağını ifade etmişlerdir.

Bu kısımda öğrencilerin her bir alt boyutta ilişkin görüşlerinin cinsiyet faktörüne göre t-testi sonuçları verilmiştir.

Tablo-5: Öğrencilerin Avrupa Birliğinin Eğitim politikalarının Araştırmanın Alt Problemleri ile cinsiyet ilişkisine ait görüşleri

Boyutlar	Cinsiyet				t	p
	Kız N:126		Erkek N:131			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden	2,54	0,94	2,84	0,93	2,57	,011
Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden	3,05	0,98	3,35	0,91	2,54	,011
Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden	3,20	1,05	3,35	0,93	1,21	,226
Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden	3,12	1,04	3,37	0,90	2,06	,040
Genel amaçların toplamı	2,88	0,91	3,15	0,83	2,40	,017

P<,05'e göre bakılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Vatandaşlık Görevleri ve Sorumlulukları Yönünden” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermektedir (p=,011). Bu boyutta kız öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 2,54 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 2,84 olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu öğrencilerin Vatandaşlık Görevleri ve Sorumlulukları Yönünden boyutuna ilişkin görüşlerinin değiştiği şeklinde yorumlanabilir. Vatandaşlık konularına erkekler kızlardan daha farklı bakmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermektedir (p=,011). Bu boyutta kız öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,05 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,35 olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu öğrencilerin Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden boyutuna ilişkin görüşlerinin değiştiği şeklinde yorumlanabilir. Toplumsal konularda erkekler kızlardan daha farklı bakmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermemektedir ($p=,226$). Bu boyutta kız öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,20 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,35 olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu bulgu öğrencilerin Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden boyutuna ilişkin görüşlerinin değişmediği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermektedir ($p=,040$). Bu boyutta kız öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,12 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,37 olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu öğrencilerin Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden boyutuna ilişkin görüşlerinin değiştiği şeklinde yorumlanabilir. Ekonomik yaşam konusuna erkekler kızlardan daha farklı bakmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Genel Amaçların Toplamı” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermektedir ($p=,017$). Bu boyutta kız öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 2,88 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,15 olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu öğrencilerin Genel Amaçların Toplamı boyutuna ilişkin görüşlerinin değiştiği şeklinde yorumlanabilir.

6. Sonuçlar ve Öneriler

Araştırma bulgularına göre elde edilen sonuçlar ve öneriler aşağıda açıklanmıştır;

1. Araştırmaya katılan her üç fakültenin de öğrencileri “Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden” alt başlığına olumlu katkı yapılacağı konusunda görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan her üç fakültenin de öğrencileri “Vatandaşlık Görevleri ve sorumlulukları Yönünden” alt başlığına olumsuz katkı yapılacağı konusunda görüş bildirmişlerdir.

Bu konu dikkate alınarak ilköğretim sosyal bilgiler dersi müfredatına AB'ye girilmesi durumunda da vatandaşlık hakları ile ek amaçlar konulmalıdır.

2. “AB'ye üye olalım mı?” sorusuna; Araştırmaya katılan eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin 57'sinin (%22,2) bu madde de “Hiç katılmıyorum. ” ifadesini kullanırken, 37'sinin (%14,4) bu madde de “Katılmıyorum. ” ifadesinin, 57'sinin (%22,2) bu madde de “Kararsızım. ” ifadesini, 57'sinin (%22,2) “Katılıyorum. ” ve 49'unun da (%19,1) “Tamamen katılıyorum. ” ifadesini kullanmışlardır.

Bu konuda öğretmen adaylarının AB hakkında fazla bilgiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır. AB hakkında tanıtıcı faaliyetlerin ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim boyutunda uzmanlar tarafından verilmesi / anlatılması gerekmektedir.

3. Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrenciler “Vatandaşlık Görevleri ve Sorumlulukları Yönünden” boyutuna ilişkin görüşleri anlamlı bir fark göstermektedir ($p=,011$). Bu boyutta kız öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 2,54 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 2,84 olarak gerçekleşmiştir.

Bu konuda erkek öğrenciler daha fazla vatani değerlere ilgili gözükmektedir. Bunun sebebi erkeklerin askerlik yapması yada sahiplenme duyguları gösterilebilir.

Sosyal bilgiler derslerinde bayan öğrencilere verilen seminer tarzı ödevlerde bu konulara öncelik verilmelidir.

4. Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin “Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden” boyutuna ilişkin görüşleri anlamlı bir fark göstermektedir ($p=,011$). Bu boyutta kız öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,05 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,35 olarak gerçekleşmiştir.

Toplumsal konularda erkekler kızlardan daha farklı bakmaktadır. bayan öğrencilere yönelik toplumsal olguları tanıtıcı ve kabullendirici etkinliklere ders kitabında yer verilebilir.

5. Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin “Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden” boyutuna ilişkin görüşleri anlamlı bir fark göstermektedir (p=,040). Bu boyutta kız öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,12 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,37 olarak gerçekleşmiştir.

Ekonomik yaşam konusuna erkekler kızlardan daha farklı bakmaktadır. Toplumun erkeklere ekonomik bakımdan yüklediği vazife kızlarınkinden daha fazladır. AB'nin üyelik sonrası aşırı derecede ekonomik katkı sağlamayacağı anlatılmalıdır.

Kaynaklar

- Alkan,N. (2003). *Avrupa Birliği Ve Türk Eğitiminden Beklentiler*, Avrupa Birliği Ve Eğitim Sempozyumu, A. Ü. Yayınları, No: 192.
- Arsava, A. F. (1990). *Avrupa Toplulukları Hukuku Ve Bu Hukukun Ulusal Alanda Uygulanmasından Doğan Sorunlar*. Ankara:A. Ü. Basımevi.
- Aslan, C. A. (2004). Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikalarının Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçlarına Etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Baç, M. M. (2003). Avrupa Birliği'nin Tarihsel Gelişimi. *Günce Dergisi*. 25, 4-5.
- Baydarol, C. Avrupa İle Entegrasyon İçin Türkiye Projesi. *Ekonomik Forum Dergisi*. 7, 14-31.
- Brine, J. (1995). Educational And Vocational Policy And Construction Of The European Union. *International Studies In Sociology Of Education*, (5), 2,145-162.
- Demirci, B. (1993). Çağdaş Fen Bilimleri Eğitimi Ve Eğitimcileri. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9, 155-160.
- Dura, C. ve Atık, H. (2000). Avrupa Birliği, Gümrük Birliği ve Türkiye. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 26-27.
- Fidan, N. ve Baykul, Y. (1994). İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşıllanması. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10, 7-20.
- Gürkan, T. ve Gökçe, E. (1999). Türkiye'de Ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim. Ankara: Siyasal Kitapevi.

- Kabatepe, E. (2003). *Avrupa Birliği Kültürler Kaynaşması, Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*. 35, S. 26.
- Kamens, D. H. (1988). Education And Democracy: A Compparative Institutional Analysis. *Sociology Of Education*, (61), 2:114-127.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi, 207-208.
- Kısakürek, M. A. (2003). *Avrupa Birliği Ve Eğitim, Avrupa Birliği Ve Eğitim Sempozyumu*. Ankara: A. Ü. Yayınları, No: 192.
- Koçak, K. (2002). 1998 İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Programı Genel Amaçlarının (Gerçekleşebilirliği) Değerlendirilmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, (10), 1, 133-162.
- Meyer, J. W. (1977). The Effects Of Education As An Institution. *American Journal Of Sociology*. (83), 1:55-77.
- Morgil, O. (2003). *Türkiye- Avrupa Birliği Ekonomik İlişkileri*. G. Ü. İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. (5), 1, 103-116.
- Özdemir, M. ve Akbaş, O. (2002). Avrupa Birliği Tarafından Eğitim Alanında Uygulanan Projeler Ve Türkiye'nin Katılımı, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 65-84.
- Özoğlu, S. Ç. (1994). *Bilim Ve Eğitim İlişkileri*. Ankara:Türkiye Bilimler Akademisi, 75-83.
- Ramirez, F. O. and Boli, J. (1987). *The Political Construction Of Mass Schooling: European Origins And Worldwide Institutionalization*. *Sociology Of Education*. (60), 1, 2-17.
- Teyfur, M. (1995). Türk Milli Eğitim Sisteminde Amaçlar Sorunu, *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3, 461-464